

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет
Факультет іноземної філології
та соціальних комунікацій

IX

**ВСЕУКРАЇНСЬКА
НАУКОВА КОНФЕРЕНЦІЯ**

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

15-16 квітня 2021 року

Матеріали

2. Про зайнятість населення : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5067-VI, чинний, поточна редакція – від 04.03.2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

3. Леган І. М. Конкурентоспроможність молоді на ринку праці: шляхи забезпечення та напрями підвищення: дис. ... канд. екон. наук: 08.00.07. Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи. Київ, 2015. – 258 с.

4. Богиня Д. П. Методологічні засади формування мотиваційного механізму конкурентоспроможності робочої сили. *Мотиваційний механізм формування конкурентоспроможності робочої сили* : збірник наук. пр. – К.: Ін-т економіки НАН України, 2016. С. 26.

5. Кримова М. О. Оцінка конкурентоспроможності молодих фахівців з економічною освітою на ринку праці України. Демографія та соціальна економіка. 2015. № 2. С. 53 – 64.

6. Леган І. Конкурентоспроможність молоді на ринку праці: шляхи забезпечення та напрями підвищення: дис. ... канд. екон. наук : 08.00.07 / Інститут демографії та соціальних досліджень імені М. В. Птухи. Київ, 2015. – 258 с.

Юлія Якущенко,

студентка Сумського державного університету

ЗАСТОСУВАННЯ ЕКСПЕРИМЕНТУ У ВИВЧЕННІ ПРОФЕСІЙНОЇ МОТИВАЦІЇ БЕЗРОБІТНОЇ МОЛОДІ ШЛЯХОМ ОЦІНКИ НАДАННЯ ПОСЛУГИ ПРОФЕСІЙНОЇ ОРІЄНТАЦІЇ

В сучасному суспільстві важливу роль відіграє вивчення професійної мотивації та її впливу на професійну самореалізацію молоді, якість роботи та безпосередньо на відношення до роботи.

За даними статистики Державного центру зайнятості, на кінець вересня 2020 року в Сумській області безробітними зареєстровано 4649 осіб молоді віком до 35 років, що становить 26,9% від загальної кількості безробітних в області [1].

Державний центр зайнятості, керуючись Законом України «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття» [2], а також Законом України «Про зайнятість населення» [3], надає наступні послуги безробітним: професійна орієнтація; професійна підготовка або перепідготовка; підвищення кваліфікації; пошук роботи, яка відповідає ступеню та фаху навчання особи; інформаційні та консультаційні послуги пов'язані з працевлаштуванням; здійснення заходів, які сприяють зайнятості

внутрішньо переміщених осіб; надання ваучера для підтримання конкурентоспроможності деяких категорій громадян.

Як бачимо серед великого спектру послуг можна підібрати ті, які більшою мірою відповідають рівню мотивації безробітних.

У Державних центрах зайнятості, усіх безробітних поділяють на профіля, це відбувається згідно методики здійснення первинного та поглибленого профілювання осіб, які шукають роботу, та зареєстрованих безробітних. У своїй роботі, ми будемо досліджувати безробітних 2 (до цього профілю належать безробітні, що мають високу мотивацію, але середні та низькі можливості до працевлаштування), 3 (безробітні, що мають середній або низький ступінь мотивації до праці та середні та низькі можливості до працевлаштування) та 5 (є характерним, для осіб, що мають низьку мотивацію до праці та середні або низькі можливості до працевлаштування) профілів. Ми обрали цю цільову аудиторію, тому що метою нашого дослідження є апробувати метод експерименту для вивчення професійної мотивації безробітної молоді у наданні послуги професійної орієнтації на базі Краснопільської районної філії Сумського обласного центру зайнятості, і ця послуга надається лише обраним нами профілям. Також ці профіля демонструють різні рівні професійної мотивації та рівні працездатності безробітних, що також є цікавим для дослідження.

Отже, важливим для нашого дослідження є розуміння поняття «професійна мотивація». «Професійна мотивація – це сукупність внутрішніх та зовнішніх рушійних сил, які спонукають особистість до активності, визначають межі та форми поведінки, задають їй спрямованість, орієнтовану на досягнення визначених цілей, пов'язаних з професійною діяльністю» [4]. Крім наукової літератури, ми не можемо знайти визначення професійної мотивації, зокрема, у законодавстві України відсутнє чітке формулювання цього терміну.

Хоча питання професійної мотивації у вітчизняному законодавстві застосовується по відношенню до такої вразливої групи населення як безробітні, проте пояснення цього терміну у Наказі «Про затвердження

методики здійснення первинного та поглибленого профілювання осіб, які шукають роботу, та зареєстрованих безробітних» [5] та інших законодавчих джерелах відсутнє.

Головне завдання експерименту полягає в тому, щоб обравши для експерименту певну групу, дослідники могли впливати на неї певними факторами. Наприклад, ми визначили індикатори відповідно до послуги професійної орієнтації, яка надається 2,3 та 5 профілям в центрах зайнятості:

1. Запропонувати прийти на заняття, на якому розповідатимуть про нові професії, їх вимоги.

2. Розповісти та запропонувати наявні вакансії.

3. Запропонувати прийти на заняття, де навчатимуть працювати з джерелами інформації, де можна знайти роботу.

4. Запропонувати прийти на інформаційні заходи, які проводить центр зайнятості.

5. Запропонувати перевчитись на новий фах.

6. Запропонувати навчитись писати резюме.

7. Запропонувати прийти на лекцію щодо потреб ринку праці.

8. Запропонувати людині самій пошукати вакансії та виписати які їй сподобались та підходять.

Наш експеримент є природним, оскільки дослідження ми будемо проводити в центрі зайнятості спостерігаючи, як під час профілювання та семінарських занять профільних груп, безробітним будуть пропонуватися спеціалістом центру зайнятості пункти індикаторів, а вони відповідатимуть погодилися б, чи ні на ці пропозиції.

Польовий етап роботи проходив з 23.11.2020 року по 27.11.2020 року на базі Краснопільської районної філії Сумського обласного центру зайнятості. В перший день дослідження, нами було проекспериментовано 6 осіб, наступного дня 8 осіб та в останній день експериментування 8 осіб.

За результатами відповідей, ми з'ясували що безробітні 2 профілю, які були 100% досліджені, оскільки на обліку в Краснопільській районній філії

Сумського обласного центру зайнятості перебуває лише три особи другого профілю, 100% погодилися на пропозиції: «запропонувати прийти на заняття, на якому розповідатимуть про нові професії, їх вимоги»; «розповісти та запропонувати наявні вакансії»; «запропонувати прийти на заняття, де навчатимуть працювати з джерелами інформації, де можна знайти роботу»; «запропонувати прийти на інформаційні заходи, які проводить центр зайнятості». А також відповідь «так» переважала у відповідях на пропозицію «запропонувати людині самій пошукати вакансії та виписати які їй сподобались та підходять» (66,67%).

Пропозиції «запропонувати перевчитись на новий фах» (33,33%) та пропозиція «запропонувати навчитись писати резюме» (33,33%) не є актуальною для другого профілю. Щодо пропозиції навчитися створювати резюме, на цей індикатор не погоджувалися, як говорили самі безробітні, через те, що або ж вже це зробили, або ж вміють це роботи і навчатися цьому їм не потрібно.

За результатами експериментування було визначено, що безробітна молодь 3 профілю має схожу тенденцію з 2 профілем, хоча наявні деякі відмінності. Цю різницю можна побачити в тому, що особи 2 профілю на індикатори: «запропонувати прийти на заняття, на якому розповідатимуть про нові професії, їх вимоги»; «розповісти та запропонувати наявні вакансії»; «запропонувати прийти на заняття, де навчатимуть працювати з джерелами інформації, де можна знайти роботу»; «запропонувати прийти на інформаційні заходи, які проводить центр зайнятості», відповідали стовідсотково «так», а серед осіб 3 профілю є безробітні які не погоджувалися на певні пропозиції. Отже, можна сказати, що ці результати були виявлені через те, що в цих профілів різний рівень мотивації та потенціалу до працевлаштування. Але як бачимо зберігається тенденція, щодо відмови на пропозиції: «запропонувати перевчитись на новий фах» та «запропонувати навчитись писати резюме».

Безробітна молодь 5 профілю 100% погодилася на пропозицію «запропонувати прийти на заняття, де навчатимуть працювати з джерелами

інформації, де можна знайти роботу». А також більшість осіб погодилися на пропозицію «розповісти та запропонувати наявні вакансії» (66,67%). За отриманими даними було виявлено, що шість із восьми пропозицій не зацікавили безробітних, а саме це індикатори: «запропонувати прийти на заняття, на якому розповідатимуть про нові професії, їх вимоги» (66,67%); «запропонувати прийти на інформаційні заходи, які проводить центр зайнятості» (66,67%); «запропонувати перевчитись на новий фах» (100%); «запропонувати навчитись писати резюме» (66,67%); «запропонувати прийти на лекцію щодо потреб ринку праці» (100%); «запропонувати людині самій пошукати вакансії та виписати які їй сподобались та підходять» (66,67%).

Отже, щодо доцільності надання послуги професійної орієнтації безробітній молоді 2, 3 та 5 профілів, то можна сказати, що дана послуга в повній мірі відповідає професійній мотивації та потенціалу працевлаштування лише двох профілів, а саме 2 та 3. Що ж стосується 5 профілю, то було б доцільно додати окремо для цієї групи мотиваційні бесіди та заходи, а потім вже надавати послугу професійної орієнтації, щоб це мало результативність.

Список використаних джерел:

1. Професійний склад зареєстрованих безробітних та вакансій. 2020. URL: https://sum.dcz.gov.ua/sites/sum/files/inf/files/prof_sklad_sichen-zhovten.xls (дата звернення: 12.11.2020).
 2. Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування на випадок безробіття : Закон України від 2 березня 2000 р. №1533-III : за станом на 3 липня 2020. *Законодавство України* : база даних / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1533-14#Text> (дата звернення: 12.10.2020).
 3. Про зайнятість населення : Закон України від 5 липня 2012 р. № 5067-VI : за станом на 18 липня 2020 р. *Законодавство України* : база даних / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17/ed20200718#Text> (дата звернення: 12.10.2020).
 4. Траверсе Т. М. Психологія праці : навч.-метод. посіб. К. : ІПО КНУ імені Тараса Шевченка, 2004. 116 с.
 5. Про затвердження Методики здійснення первинного та поглибленого профілювання осіб, які шукають роботу, та зареєстрованих безробітних : наказ Міністерства соціальної політики України від 19 грудня 2018 № 1910. *Законодавство України* : база даних / Верховна Рада України. URL: <https://cutt.ly/9hbfJNх> (дата звернення: 12.10.2020)
- Науковий керівник:* А. М. Костенко, доктор політичних наук, доцент кафедри психології, політології та соціокультурних технологій Сумського державного університету.